

Mr. Ramiz Nurikić
Mr. Bekir Šabić
Behram-begova medresa u Tuzli

PROBLEM ADAPTACIJE UČENIKA NA ŽIVOT U ŠKOLSKOM DOMU (INTERNATU)

DOI: 10.58584/2490-3752.2024.10.10.59
UDC/UDK: 371.87-053.6

SAŽETAK

Za postizanje najboljih mogućih rezultat u odgojno-obrazovnom radu učenika koji su prvi puta smješteni u učenički dom, potrebno je razumjeti prirodu problema adaptacije na domski (internatski) život. U ovom radu razmatrani su problemi koji se pojavljuju kod učenika koji otežavaju adaptaciju na život u internatu. Na osnovu metoda analize sadržaja, analitičko – deskriptivne metode i servej, kao teren-ske varijante analitičko – deskriptivne metode, nastojalo se istražiti koji su problemi adaptacije na život u internatu kod učenika prvih razreda. Korišten je postupak anketiranja i statistička procedura aritmetičke sredine za analizu i interpretaciju rezultata istraživanja.

Ključne riječi: dom (internat), adaptacija, domski odgoj

Uvod

Kroz historiju, od njihova nastanka, mijenjali su se nazivi, ali i funkcije ustanova nalik današnjim učeničkim domovima. Tek se krajem 20. vijeka o učeničkim domovima počinje govoriti kao o odgojnim ustanovama. Autori su već prije više desetljeća naglašavali kako funkcija domova ne može i ne smije biti orijentirana isključivo na osiguravanje smještaja, hrane i spavanja u vremenu kada učenici nisu u školi, već bi se trebalo ostvarivati uz veoma jasno organiziranu i ciljevima orijentiranu odgojno-obrazovnu djelatnost. (Miklavc, 1980) Iako je vrlo teško nadomjestiti odgojne mogućnosti roditeljskog doma, učenički domovi nude određene mogućnosti koje su specifične isključivo za ovaj kontekst, i to: kolektivni rad, odgovornost, izvršavanje obaveza, učenje...Sve ove funkcije doma predstavljaju svojevrsnu poveznicu između roditeljskog i učeničkog doma. Prijelaz mladih osoba iz svog primarnog porodičnog okruženja u sasvim novo, drugačije i odvojenost od roditelja mogu uzrokovati razvoj poremećaja u ponašanju, nastanak delikvencije i druge psiho-socijalne probleme (Gonzales, 2015). I u tom je kontekstu neophodna raznolikost funkcija učeničkog doma koja se ne može kao nekada temeljiti na zadovoljavanju osnovnih potreba učenika, poput hrane i smještaja, već je potreban kvalitetan odgojni rad odgajatelja i stručnih suradnika s učenicima. "Učenički domovi su srednjoškolske odgojno-obrazovne ustanove s jasno određenim temeljnim funkcijama: pedagoškom funkcijom, psihološkom funkcijom, socijalnom funkcijom." (Rosić, 2007:89) Funkcije domova čine okosnicu njegova djelovanja. Pedagoška funkcija života u domu temelji se na ostvarivanju ciljeva i zadataka odgoja i obrazovanja. Ovom se funkcijom nastoje zadovoljiti i razvojne potrebe odgajanika te stvoriti klimu rada. (Klapan, 1994) Ključan aspekt i zadaća pedagoške funkcije jeste odgoj učenika kojim se potiče postizanje optimalnih mogućnosti svakoga učenika. Nastoje se zadovoljiti potrebe svestranog razvoja mladih, a u skladu sa sadržajem programskih osnova odgojno-obrazovnog rada u domovima učenika. U realizaciji svojih ciljeva i zadataka, odgajatelji prate i u radu primjenjuju najnovija dostignuća iz područja pedagogije, psihologije, sociologije i drugih znanosti koje se bave proučavanjem odgoja. Rosić (1986) kao temeljne odgojne

funkcije navodi: poštivanje ličnosti učenika, njegovo slobodno izražavanje, saradnja i pravovremena informiranost, razgovor, pomažanje, strpljenje, motiviranost, odgovornost, savjetovanje... Težište pedagoške funkcije rada u domovima je na odgoju učenika. Ukupna organizacija života i rada u domu, uključivanje mladih u rješavanje problema na koje u njemu naiđu i izvršavanje obaveza koje nameće takav život, predstavlja područje organiziranog odgojnog uticaja. "U domu, u pedagoškom smislu, učenik nikad ne ostaje sam - on je nužno uključen u različite problemske situacije i upućen na aktivno zalaganje u njihovom rješavanju. On je subjekt odgojnog procesa." (Rosić, 1996:41) Osim pedagoškom funkcijom, pojam učeničkog doma određuje se i psihološkom funkcijom koja se temelji na stvaranju povoljne domske klime u kojoj učenici mogu sudjelovati te zadovoljiti svoje potrebe i razvijati vlastitu osobnost. Psihološka funkcija podrazumijeva osiguravanje osjećaja sigurnosti, povjerenja, zadovoljstva i informacije, za čije je ostvarivanje važan uzajaman rad učenika i odgajatelja. Psihološku funkciju čine: opća klima i stil rada u domu, normativni odnosi, način rukovođenja, održavanje kućnog reda, kakvoća komunikacije među učenicima te između učenika i odgajatelja. (Reardon, 1998) Ono što podrazumijeva psihološka funkcija domova od ključnog je značaja za adaptaciju novih učenika na život u domovima (internatima). Kao što je prethodno navedeno, za kvalitetan život te odgoj i obrazovanje učenika koji borave u domovima, od iznimne je važnosti lični primjer odgajatelja, međuljudski odnosi te određivanje pravila ponašanja koji vode ka uspostavljanju pozitivne domske klime te ozračja povjerenja. Da bi se postiglo pozitivno ozračje, u učeničkom domu je potrebno odrediti jasna pravila ponašanja. (Savagnone i Briguglia, 2009:31) "Ako odgajatelj dobije povjerenje učenika, ako mu oni povjere dio svoje istine, to je najbolji dokaz da će on uspjeti u svom radu, da je stvorio povoljnu psihološku klimu, da je potvrdio svoj autoritet." (Rosić, 1996:40) Posljednja, socijalna funkcija učeničkog doma određena je društvenim uvjetovanostima nastanka, razvoja i uloge doma u cjelokupnom sistemu odgoja i obrazovanja. "U tom kontekstu, učenički domovi ublažuju i rješavaju probleme socijalne nejednakosti mladeži u odgoju i obrazovanju te stvaraju podjednake uvjete za odgoj mladeži iz

svih društvenih sredina i slojeva." (Rosić, 1996:39) No, odlaskom iz roditeljskih domova, u nepoznate gradove radi obrazovanja, učenici se susreću s brojnim novinama, nepoznanicama i izazovima u kojima im je, osim domova, potrebna i pomoć škola, sredine, medija, različitih grupa ljudi s kojima su u svakodnevnom kontaktu te ostalih aspekata koji utiču na njihov život udaljen od roditeljskih domova, učeničkih domova i odgojnih skupina. Socio-emocionalne vještine su „...niz socijalnih ponašanja koja su naučena i pod kontrolom pojedinca te su situacijski i interakcijski prikladna i usmjerena cilju...“ (Hergie, 1986, prema Fajdetić, Antolčić, 2013) Ključne kompetencije socio-emocionalnog učenja su međusobno povezane, a to su: samosvjesnost, samovođenje, socijalna svjesnost, vještina održavanja odnosa, odgovorno donošenje odluka. (prema Kranželić, 2013) "Učenički domovi ostvaruju opći cilj odgoja. Cilj odgojnog rada u domovima i njegove osobitosti omogućavaju da svaki dom izradi za sebe konkretan program odgojnog rada koji će podržavati cjelokupnu odgojno-obrazovnu aktivnost i pokazati kako, tko, i na koji način, sudjeluje u ostvarivanju odgojnog cilja." (Rosić, 1996:27) S obzirom na to da je dom namijenjen učenicima koji odrastaju, u odgojnim nastojanjima naglašena je, prije svega, priprema učenika za prihvatanje društvenih uloga, a također i oblikovanje samostalne, slobodne, aktivne, komunikativne i kreativne, u društveni prostor integrirane i odgovorne ličnosti. Osim toga, domovi, također, doprinose reprodukciji društva, i to posredno uticanjem na razvoj ličnosti pojedinca, a neposredno na način da na mlade prenose vrijednosti društva i modele socijalnog, odnosno društvenog funkcioniranja. (Hočevar, 1991) Odgoj je proces socijalizacije (time društvena i povijesna pojava), trajan proces gdje se čovjek neprekidno i kontinuirano nalazi u mijenjanju te se, samim time, odgoj odnosi i na cjelokupan život (posebno značenje ima u periodu djetinjstva i mladosti zbog postavljanja temelja za cjelokupni život). Ne bi trebalo zanemariti ni zadaće koje su relevantne za odgoj. Odgojni proces uvijek se odvija u određenoj odgojnoj sredini koja, prema Rosiću (2001), obuhvata fizičko, socijalno, kulturno, psihološko, tehničko, vjersko i drugo okruženje u kojem se pojedinac razvija. Stoga, različite sredine mogu imati odgojno značenje, a savremeno društvo razlikuje intencionalne

odgojne sredine (porodica, škola, učenički domovi, ustanove čija je osnovna djelatnost odgoj, npr. dječji domovi) te funkcionalne odgojne sredine, ustanove i socijalne sredine u kojima se, uz ostale, funkcionalno (neintencionalno) ostvaruje odgojni proces. Jedan od oblika odgoja koji konkretno, kontinuirano i svakodnevno u praksi odgoja postaje, prema Rosiću (2007), „škola života i rada“, odnosno mjesto odgoja i obrazovanja, svakako je domski odgoj. Dom kao odgojna sredina (faktor odgoja), podrazumijeva i socijalnu okolinu koja utiče na pojedinca svojim različitim sadržajima, kao što su znanja, uvjerenja, stavovi, shvatanje itd. Svakako da su odlučujući faktori razvoja učenika odgojna sredina i kakvoća odgoja. Domovi su vrlo specifične društvene ustanove u kojima se mladež odgaja i obrazuje, ali istodobno ona tu živi i radi te joj se tu osiguravaju osnovni preduvjeti za rast i razvitak. Upravo su zbog toga domovi odgojne institucije, ali imaju i socijalno značenje svim učenicima, odgojno - obrazovni rad u odgojnoj skupini, odgojno - obrazovni rad s malim skupinama, timski rad, individualni rad te rad u različitim formalnim i neformalnim skupinama. (Briggs, 2002) Odgojno-obrazovni proces u učeničkom domu se, dakle, ostvaruje u odgojnim skupinama. Odgojna skupina je temeljna organizacijska, društvena i pedagoška jedinica, mjesto djelovanja, planiranja i ostvarivanja svih odgojno - obrazovnih aktivnosti. (Rosić, 2001:143) Iako je kao takva temeljna jedinica, u učeničkim domovima se preferira rad u manjim skupinama. Takvim se oblikom rada odgajatelj može posvetiti svakome članu pojedinačno, što dodatno motivira učenike za efikasnijim, aktivnijim sudjelovanjem i rješavanjem problemskih situacija. (Gunn, 2007) Ovim se oblikom rada olakšava adaptacija i privikavanje na domski život učenicima koji se prvi puta smještaju u domove radi školovanja. Svaka od odgojnih skupina ima svog odgajatelja koji kroz komunikaciju s pojedincima i skupinom ostvaruje svoj odgojni rad. Uspješna komunikacija tako postaje jedan od važnijih uvjeta uspješnog odgoja. (Bratanić, 1990) Interakcija između učenika i odgajatelja je najčešće spontana u svakodnevnom životu, osim kada je odgajatelj primoran na razne intervencije ako se pojave neki problemi, kao što su: jutarnje ustajanje, obroci, vrijeme učenja, putovanja, posjete, odlazak na spavanje... Za održavanje discipline u učeničkim

domovima jako je važno da postoje određena pravila s kojima su učenici upoznati te koje učenici razumiju. Učenike koji se prvi puta smještaju u domove potrebno je što prije upoznati s pravilima i što prije krenuti s navikavanjem na domsku klimu. Tako će se lakše i brže adaptirati na život u domu. Stoga je važno posebno posvetiti pažnju novim učenicima u upoznavanju i razumijevanju pravila ponašanja u domu (internatu).

1. Problem, predmet i značaj istraživanja

Problem kojim se bavi ovaj rad odnosi se na adaptaciju učenika na život u internatu, kao jednu od bitnih pretpostavki uspješnosti učenika na njihovom odgojno-obrazovnom i razvojnom putu.. Cilj je ukazati na njen značaj za ostvarenje postavljenjih odgojno-obrazovnih ciljeva. Problem našeg istraživanja je adaptacija učenika na život u internatu. S obzirom na postavljeni problem istraživanja, definisan je predmet našeg istraživanja. Dakle, predmet našeg istraživanja su stavovi učenika o faktorima teškoće adaptacije na život u internatu

Brza i efikasna adaptacija učenika na život u internatu je od velike važnosti, kako za svakog učenika pojedinačno tako i za profesore i odgajatelje, ali i cjelokupni sistem unutar same škole i svih onih koji su na bilo koji način vezani s odgojno-obrazovnim procesom u školi. Detektovanjem uzročnika i katalizatora problema koji otežavaju samu adaptaciju učenika na život u internatu poslužit će za pravovremenim otklanjanjem tih uzročnika te olakšavanju i akcelaraciji prilagođavanja i aklimatizacije učenika na nove uslove, organizaciju i socijalni ambijent koji je za svakog pojedinačno jedno potpuno novo i dinamično iskustvo. Nedovoljna adaptacija učenika može prouzrokovati probleme kod učenika koji se mogu manifestirati na nedovoljnom angažmanu u nastavi, generiranju problematičnog ponašanja, sporijem i nedovoljnom iskazivanju svojih potencijala koji bi se na ovakav način pokušali neutralizirati i omogućiti ambijent i uslove za lakšu i uspješniju fazu tranzicije iz porodičnog doma i takvog stila života u novi, internatski stil života. Olakšavanjem prijelazne faze i brža adaptabilnost omogućila bi i bolje rezultate u odgojno-obrazovnom procesu. Ponovljenim

istraživanjem na različitoj grupi ispitanika namjera je utvrditi postoji li razlika između problema adaptacije na internatski život učenika školske 2019/2020. i učenika školske 2022/2023. godine.

2. Cilj istraživanja

Cilj istraživanja jeste ispitati, analizirati i interpretirati faktore koji utiču na teškoće prilikom adaptacije učenika na život u internatu Medrese, a s obzirom na stavove učenika, te uporediti rezultate istraživanja iz školske 2019/2020. i školske 2022/2023. godine.

3. Zadaci istraživanja

Na osnovu operacionalizacije i konkretizacije cilja istraživanja, proizilaze sljedeći zadaci istraživanja:

1. Ispitati, analizirati i interpretirati stavove učenika o socijalnom ambijentu kao faktoru teškoće adaptacije na život u internatu
2. Ispitati, analizirati i interpretirati stavove učenika o kućnom redu u internatu kao faktoru teškoće adaptacije na život u internatu
3. Ispitati, analizirati i interpretirati stavove učenika o socijalnim vještinama učenika kao faktorima adaptacije teškoće na život u internatu
4. Ispitati, analizirati i interpretirati stavove učenika o životnim navikama kao faktorima teškoće adaptacije na život u internatu

4. Hipoteze

1. Pretpostavlja se da je socijalni ambijent faktor teškoće adaptacije na internatski život, a prema stavovima učenika
2. Pretpostavlja se da je kućni red u internatu faktor teškoće adaptacije na internatski život, a prema stavovima učenika

3. Pretpostavlja se da su socijalne vještine učenika faktor teškoće adaptacije na internatski život, a prema stavovima učenika
4. Pretpostavlja se da su životne navike faktor teškoće adaptacije na internatski život, a prema stavovima učenika

5. Populacija i uzorak istraživanja

Školske 2019/2020. godine ukupnu populaciju čini 125 učenika i učenica prvog razreda Behram-begove medrese. Uzorak čini 113 (90,4%) učenika i učenica. Procenat učenika koji su radili anketu je 92,06% (58 od 63), a procenat učenica je 88,71% (55 od 62). Od njih 113, anketu je radilo 51,33% učenika (58) i 48,67% učenica (55). Školske 2022/2023. godine, od ukupno 145 učenika, anketu je radilo 110 (75,86%). Procenat učenika koji su radili anketu je 93,15% (68 od 73), a procenat učenica je 58,43% (42 od 72). Od njih 110, anketu je radilo 61,82% učenika (68) i 38,18% učenica (42).

6. Metode, tehnike i postupci istraživanja

S obzirom na vrstu istraživanja u oblasti odgoja i obrazovanja, odnosno na složenost odgojno-obrazovnog fenomena koji se istražuje, korišteno je više istraživačkih metoda. U našem istraživanju kojim se nastoji utvrditi mišljenje učenika o faktorima teškoće adaptacije učenika na život u internatu, korištene su analitičko-deskriptivne metode, servey metoda i kauzalna metoda.

Analitičko-deskriptivnu metodu koristili smo prilikom opisivanja pojmova značajnih za problem i predmet istraživanja, tj. probleme adaptacije na život u internatu, kao i pri analizi i interpretaciji rezultata te izvođenju zaključaka. Servey metodu, koja predstavlja neeksperimentalnu varijantu analitičko-deskriptivne metode, koristili smo prilikom prikupljanja podataka potrebnih za realizaciju ovog istraživanja, tj. za ispitivanje stavova, mišljenja, pogleda i sl. o faktorima teškoće adaptacije na život u internatu. Servey metod je vrsta terenskog istraživanja te je veoma koristan uz prigodne instrumente za prikupljanje i analizu podataka kako bi se utvrdilo stanje, otkrile tendencije ili izvodili stavovi na temelju općih.

Da bi se došli do podataka potrebnih za realizaciju našeg istraživanja, bilo je potrebno koristiti adekvatne postupke i tehnike istraživanja. U našem istraživanju korišteni su analiza sadržaja i anketiranje kao postupci na osnovu kojih se dobio uvid u stavove i mišljenje učenika o faktorima teškoće adaptacije učenika na život u internatu. Analiza sadržaja je pedagoški postupak koji podrazumijeva analizu pedagoške literature o problemu adaptacije. Izvori i jedinice proučavanja su pedagoška i psihološka djela, naučni i stručni članci i rasprave, pedagoški rječnici i enciklopedije, udžbenici i priručnici koji direktno ili indirektno tretiraju pitanje faktora teškoće adaptacije i domske pedagogije. Postupak anketiranja koristio se u fazi pismenog prikupljanja podataka od ispitanika. Ovim postupkom nastojalo se doći do podataka o problemima adaptacije učenika na internatski život. Od tehnika je korišten anketni upitnik. Tako smo na vrlo ekonomičan način došli do željenih podataka.

7. Instrument istraživanja

Prilikom istraživanja mišljenja učenika o faktorima teškoće adaptacije na internatski život učenika, konstruiran je i upotrijebljen instrument anketni upitnik za učenike „APA“. Instrument se sastoji iz uvodnog dijela u kojem je sažeto obrazložen cilj i svrha istraživanja, kao objašnjenje o sadržaju istraživanog problema. Osim uvodnog dijela, „APA“ instrument sastoji se iz 14 tvrdnji te dijela u kojem učenici treba da napišu ono za šta smatraju da je bitno, a da nije obuhvaćeno anketom.

8. Obrada podataka

Da bi se došlo do konkretnih podataka koji su bitni za ovaj istraživački rad, za obradu podataka dobivenih korištenim instrumentima, koristili smo softver SPSS 18 (Statistical Package of Social Sciences– for Windows) i procenat kao postupak.

9. Organizacija i tok istraživanja

Istraživanje o faktorima teškoće adaptacije na život u internatu, prema stavovima učenika, provedeno je u periodu školske 2022/2023. godine. Ispitivanje je obavljeno u Behram-begovoj medresi.

III ANALIZA I INTERPRETACIJA REZULTATA ISTRAŽIVANJA

U nastavku ovog rada, sijedi prikaz i analiza rezultata istraživanja, prikupljenih anketnim upitnikom od učenika o faktorima teškoće adaptacije učenika na život u internatu. Anketnim upitnikom ispitivano je mišljenje učenika i učenica o ovoj temi. Prilikom prikupljanja podataka obratila se pažnja na ispitivanje mišljenja učenika o faktorima teškoće adaptacije na život u internatu koji se svrstavaju u četiri grupe: socijalni ambijent, kućni red u internatu, socijalne vještine, životne navike učenika. Istraživanjem navedenih elemenata su dobijeni podaci koji faktori su zaista faktori teškoće adaptacije na život u internatu učenika. Drugim riječima, dobijeni rezultati služili su kao osnova za traženje odgovora na postavljene cilj i zadatke ovog istraživanja.

Rezultati do kojih se došlo predstavljeni su u frekvencijama i procentima, a ukazuju na sljedeće:

Tabela broj 1

1.	Koliko je prisutna odvojenost od roditelja?			
	Školska 2022/23.		Školska 2019/20.	
Nikako	21	19,09%	16	14,16%
Djelimično	67	60,91%	89	78,76%
Potpuno	22	20,00%	8	7,08%

Prema podacima iz tabele broj 1 može se vidjeti da odvojenost od roditelja kao faktor teškoće adaptacije je zastupljen, ali nije previše otežavajući. Upoređujući podatke iz dvije školske godine vidi se da se nešto manje učenika potpuno slaže s konstatacijom da

odvojenost od roditelja potpuno utiče na njihovu adaptibilnost na život u internatu.

Tabela broj 2

2.	Samostalnost - briga o samom sebi je prisutna.			
	Školska 2022/23.		Školska 2019/20.	
Nikako	17	15,45%	6	5,31%
Djelimično	48	43,64%	47	41,59%
Potpuno	45	40,91%	60	53,10%

Na osnovu podataka iz prethodne tabele broj 2 može se zaključiti da faktor samostalnosti i potpune brige o sebi za veći broj učenika je problematičan. Nešto je manji procenat u školskoj 2022/2023. godini nego u istraživanju ranije onih koji potpuno osjećaju samostalnost kao problem adaptacije.

Tabela broj 3

3.	Rano ustajanje je teret.			
	Školska 2022/23.		Školska 2019/20.	
Nikako	26	23,64%	26	23,01%
Djelimično	56	50,91%	60	53,10%
Potpuno	28	25,45%	27	23,89%

Prema rasporedu dnevnih aktivnosti, učenici ustaju na sabah-namaz te počinju ostale aktivnosti prema rasporedu dnevnih aktivnosti. To može predstavljati problem za pojedine učenike, zavisno s kakvim navikama su došli na školovanje u Medresi. Samo njih 23% nema uopće taj problem s ranim ustajanjem i da je rano ustajanje činilo faktor teškoće prilikom adaptacije na internatski način života. Podaci su na oba istraživanja veoma ujednačeni.

Tabela broj 4

4.	Smeta mi mnogo učenika na malom prostoru.			
	Školska 2022/23.		Školska 2019/20.	
Nikako	24	21,82%	29	25,66%
Djelimično	51	46,36%	60	53,10%
Potpuno	35	31,82%	24	21,24%

Internat se sastoji od većeg broja spavaonica čiji prostor dijeli veći broj učenika. Prema podacima iz tabele 4 vidljivi su rezultati povećanja od 10% učenika kojima smeta velika koncentracija učenika na malom prostoru kakav je i internatski život. Smanjen je broj onih kojima djelimično ili nikako ne smeta veliki broj učenika na malom prostoru.

Tabela broj 5

5.	Fali mi slobodnog vremena.			
	Školska 2022/23.		Školska 2019/20.	
Nikako	8	7,27%	9	7,96%
Djelimično	59	53,64%	61	53,98%
Potpuno	43	39,09%	43	38,05%

Nedostatak slobodnog vremena kao faktor teškoće adaptacije na internatski život, prema podacima iz tabele broj 5, veoma je ujednačen te su rezultati izraženi u procentima u veoma malim razlikama. Može se konstatovati da je problem slobodnog vremena indetičan u obje grupe ispitanika.

Tabela broj 6

6.	Teško uspostavljam socijalno-emocionalne odnose.			
	Školska 2022/23.		Školska 2019/20.	
Nikako	44	40,00%	69	61,06%
Djelimično	55	50,00%	41	36,28%
Potpuno	11	10,00%	3	2,65%

Broj onih koji teško uspostavljaju socio-emocionalne veze je u porastu, pokazatelji iz tabele broj 6 upućuju na to. Broj onih koji nemaju taj problem je za 20% manji nego kod ispitanika ranije, za 14% veći broj onih koji imaju djelimično problem s tim i 7% veći broj ispitanika koji imaju izražen problem s uspostavljanjem socio-emocionalnih odnosa.

Tabela broj 7

7.	Raspored dnevnih aktivnosti mi odgovara.			
	Školska 2022/23.		Školska 2019/20.	
Nikako	8	7,27%	13	11,50%
Djelimično	64	58,18%	74	65,49%
Potpuno	38	34,55%	26	23,01%

Život u internatu je organizovan sistem i funkcioniše prema tačno utvrđenom rasporedu aktivnosti. Raspored dnevnih aktivnosti ne utiče na problem adaptacije kao izolovan faktor, što se može vidjeti iz tabele broj 7, gdje preko 90% ispitanika nema problema s rasporedom dnevnih aktivnosti.

Tabela broj 8

8.	Osjećam se izolovano.			
	Školska 2022/23.		Školska 2019/20.	
Nikako	73	66,36%	62	54,87%
Djelimično	28	25,45%	45	39,82%
Potpuno	9	8,18%	6	5,31%

Učenici se tokom početne faze života u internatu ne osjećaju izolovano i, prema podacima iz tabele broj 8, u odnosu na drugu grupu ispitanika došlo je do smanjenja tog osjećaja za 12% da se nikako ne osjeća izolovano i 14% djelimično. Ipak, pored pozitivnih pokazatelja trebalo bi istražiti razloge koji su doveli do osjećaja izolovanosti 9 učenika.

Tabela broj 9

9.	Nedostaje komunikacije među učenicima.			
	Školska 2022/23.		Školska 2019/20.	
Nikako	61	55,45%	64	56,64%
Djelimično	40	36,36%	41	36,28%
Potpuno	9	8,18%	8	7,08%

Iz tabele broj 9 se može uvidjeti ujednačenost rezultata odgovara obje grupe ispitanika s veoma malim razlikama. Pokazatelji su da učenici dobro komuniciraju međusobno, da je mali broj onih koji smatraju da nedostaje komunikacije među učenicima. Kao i u prethodnoj tvrdnji, trebalo bi provjeriti razloge koji dovode do takvog stava za ovih 9 ispitanika.

Tabela broj 10

10.	Ja nisam komunikativan (povučen sam, zatvoren...)			
	Školska 2022/23.		Školska 2019/20.	
Nikako	65	59,09%	81	71,68%
Djelimično	35	31,82%	25	22,12%
Potpuno	10	9,09%	7	6,19%

Problem komunikativnosti, prema stavovima ispitanika, nije problem za proces adaptacije jer se oko 60% ispitanika smatra komunikativnim i oko 32% se smatra djelimično komunikativnim. Komunikativnost i otvorenost umnogome olakšava i katalizira proces adaptacije, što je za 10 ispitanika problem.

Tabela broj 11

11.	Nedostaje mi gledanje televizije.			
	Školska 2022/23.		Školska 2019/20.	
Nikako	71	64,55%	61	53,98%
Djelimično	32	29,09%	40	35,40%
Potpuno	7	6,36%	12	10,62%

Poredeći odgovore ispitanika, uočavamo da je smanjenje onih kojima nedostaje gledanje televizije za 10% onih kojima nikako ne fali, djelimično za 6% i potpuno 4%. Učenici su možda okrenuti korištenju drugog medija pa im televizija i nije primarna za gledanje.

Tabela broj 12

12.	Nedostaje mi korištenje interneta do kasno u noć.			
	Školska 2022/23.		Školska 2019/20.	
Nikako	59	53,64%	58	51,33%
Djelimično	41	37,27%	41	36,28%
Potpuno	10	9,09%	14	12,39%

Ispitanicima u procesu adaptacije ne predstavlja problem nedostajanje korištenja interneta do kasno u noć. Rezultati su vrlo ujednačeni kod obje grupe ispitanika. Potpuno nedostajanje je neznatno smanjeno za 3%.

Tabela broj 13

13.	Fali mi da sam budan dokle želim i ustajem kada želim.			
	Školska 2022/23.		Školska 2019/20.	
Nikako	30	27,27%	19	16,81%
Djelimično	53	48,18%	54	47,79%
Potpuno	27	24,55%	40	35,40%

Jedan od faktora koji otežava adaptaciju, prema rezultatima koji su predstavljeni u tabeli broj 13, jeste da ispitanici ne mogu biti budni dokle žele i da im je teško što ne ustaju kad žele. U odnosu na rezultate prve grupe ispitanika, u drugoj grupi je manji broj kojima ovaj faktor smeta. Za 10% je više onih kojima nikako ne smeta i 10% manje onih kojim potpuno smeta.

Tabela broj 14

14.	Osjećam nesigurnost (tjeskoba, hvata me panika, strah).			
	Školska 2022/23.		Školska 2019/20.	
Nikako	61	55,45%	73	64,60%
Djelimično	35	31,82%	28	24,78%
Potpuno	14	12,73%	12	10,62%

Podaci iz tabele broj 14 pokazuju da se skoro polovina ispitanika susretne s osjećajem nesigurnosti tokom perioda adaptacije na internatski život. Od tog broja, 13% je s potpunim osjećajem tjeskobe, dok se kod ostalih povremeno javi. Manji je procenat onih koji nikako nemaju osjećaj tjeskone za 10%, dok je nešto veći onih koji djelimično imaju taj osjećaj za 7%. Generalno gledajući, ujednačeni su rezultati u obje grupe ispitanika.

Zaključak

Saznanja do kojih smo došli u okviru ovog istraživanja, na osnovu teorijskih razmatranja, metodologije koja je primijenjena, kao i analize i interpretacije rezultata, veoma su značajna. Na temelju dobijenih rezultata se može reagovati kako bi se olakšalo i otklonilo ono što otežava adaptaciju na život u internatu. Rezultati ukazuju i usmjeravaju gdje treba da se interveniše, na šta da se posebno obrati pažnja, koja područja su više izražena kao otežavajuća. Značajna saznanja dobili smo u okviru svih zadataka našeg istraživanja. Rezultati do kojih se došlo u ponovljenom istraživanju ne razlikuju se mnogo te se zaključuju da su faktori teškoće adaptacije na internat isti kod obje grupe ispitanika. Novi socijalni ambijent koji sa sobom nosi odvojenost od doma i roditelja i posebno samostalnost ističe kao najveći faktor teškoće kod učenika. Povećanje rezultata je posebno izraženo kod stava o brojnosti učenika na malom prostoru. Ovaj problem je zastupljen i kod grupe ispitanika koja je ispitivana prije, ali je kod ove grupe izraženiji. Učenici se teže snalaze u prostorima i mjestima s većom koncentracijom ljudi, posebno kada tu treba živjeti. Većinom dolaze iz ambijenta gdje imaju svoju sobu, svoj prostor, intimu, što u internatu nije slučaj. Kućni red u

internatu također je istaknut kao veliki faktor teškoće adaptacije na život u internatu. Socijalne vještine, prema stavovima učenika, nisu faktor teškoće adaptacije na život u internatu. Stečene životne navike s kojima su učenici dosli u internat se u manjoj mjeri ističu kao faktor teškoće na život u internatu. Može se zaključiti da su dvije hipoteze potvrđene, dok druge dvije nisu. Socijalni ambijent i kućni red internata, prema stavovima učenika, faktori su teškoće, dok socijalne vještine učenika i životne navike stečene prije dolaska u internat nisu veliki faktori teškoće adaptacije na život u internatu učenika, prema stavovima učenika obje grupe ispitanika.

Literatura

1. Bratanić, M. (1990). Mikropedagogija. Zagreb: Školska knjiga.
2. Briggs, S. (2002). Working with Adolescents. A Contemporary Psychodynamic Approach. New York: palgrave. Macmillan.
3. Gonzales, S.R. (2015). From Foster Care to Adulthood Success Stories. Doctorate in Social Work (DSW) Dissertations. University of Pennsylvania.
4. Gunn, V. (2007). Approaches to Small Group Learning and Teaching. Learning and Teaching Centre University of Glasgow.
5. Klapan, A. (1996). Prema sustavnijem istraživanju domske pedagogije. Zbornik radova: Pedagogija i školstvo. Zagreb: HPKZ.
6. Miklavc, J. (1980). Značaj domova učenika u sistemu vaspitanja i obrazovanja. Domske dijagonale. br. 1.
7. Reardon, K.K. (1998). Interpersonalna komunikacija. Zagreb: Alinea.
8. Rosić, V. (1986). Domski odgoj. Pula: Istarska naknada.
9. Rosić, V. (1991). Ciljevi i zadaci društvenog odgoja s posebnim osvrtom na domski odgoj. Domske dijagonale. br. 8.
10. Rosić, V. (1991). Odgajatelj i odgojni rad. Rijeka: Linija.
11. Rosić, V. (1996). Odgojno-obrazovni rad u učeničkom domu. Rijeka: Pedagoški fakultet u Rijeci.
12. Rosić, V. (2001). Domski odgoj. Rijeka: Grafrade.
13. Rosić, V. (2007). Domska pedagogija. Zadar: Naklada d.o.o.
14. Klapan, A. (1994). Organizacija učenja u učeničkom domu kao čimbenik školskog uspjeha. Napredak, 4, 434-439.